

MRF 2024.23

Planklagenævnets afgørelse af 14. marts 2024, j.nr. 23/06871

Ikke medhold i klage over bonuslokalplan for besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerger beliggende i Natura 2000-område ved Kalø Slotsruin, idet væsentlighedsvurdering efter planhabitatbekendtgørelsen fandtes tilstrækkelig, da visuel påvirkning var tilstrækkeligt belyst, og da der forelå tilstrækkelig begrundelse for kystnær placering. Dissens.

Syddjurs Kommune vedtog den 29. marts 2023 lokalplan nr. 448, besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerger ved Kalø Slotsruin. Lokalplanen, der var tillagt bonusvirkning efter planlovens § 15, stk. 4, muliggjorde etableringen af et besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerger med stier, parkering og opholdsområder mv. Der skulle foretages en delvis nedrivning af områdets eksisterende bebyggelse, og det planlagte byggeri skulle etableres i tilknytning til den resterende bebyggelse i planområdet. Planområdet udgjorde et areal på ca. 16.500 m² og var i sin helhed beliggende inden for kystnærhedszonen ca. 60 m fra kysten, hvor det planlagte byggeri lå ca. 95 m fra kysten. Hele planområdet lå inden for et Natura 2000-område, hvis udpegningsgrundlag bl.a. omfattede stor vandsalamander. Samtidig med udarbejdelsen af forslaget til lokalplan var der udarbejdet en miljørapport efter miljøvurderingsloven og en væsentlighedsvurdering (habitatscreening) efter planhabitatbekendtgørelsens § 3, stk. 1. Planvedtagelsen blev påklaget af en forening, der navnlig anførte, at der manglede en særlig begrundelse for byggeriets kystnære placering, og at byggeriet ikke i et tilstrækkeligt omfang var visualiseret. Klager gjorde tillige gældende, at lokalplanen ville medføre væsentlige indgreb i Natura 2000-området, og at bilag IV-arten stor vandsalamander havde yngle-rasteområde mindre end 100 m fra planområdet. Planklagenævnets flertal (8 mod 3) fandt, at der forelå en tilstrækkelig visualisering af lokalplanens påvirkning af omgivelserne. Et andet flertal (6 mod 5) fandt videre, at kommu-

nen havde godtgjort, at der forelå en særlig planlægningsmæssig begrundelse for den kystnære placering, idet besøgscentret havde til formål at formidle information om nationalparken og slotsruinen. Flertallet henviste herved til, at både lokalplanområdet og byggeriet var af en beskeden størrelse, at byggeriet skulle etableres i tilknytning til allerede eksisterende bebyggelse, og at der i lokalplanen var indeholdt vilkår med henblik på at mindske parkeringsanlæggets synlighed i kystlandskabet. Et mindretal fandt derimod, at begrundelsen var utilstrækkelig under hensyn til, at planområdet og besøgscenteret lå tæt på selve kysten, og at kommunen ikke i et tilstrækkeligt omfang havde belyst alternative placeringsmuligheder. I forhold til indsigtelsen om manglende konsekvensvurdering af lokalplanens påvirkning af Natura 2000-området fandt nævnet enstemmigt, at en væsentlighedsvurdering var tilstrækkelig, idet nævnet lagde vægt på, at der ikke inden for lokalplanområdet var registreret arter eller beskyttet natur omfattet af udpegningsgrundlaget, og at en sø med registreret forekomst af stor vandsalamander lå 100 m øst for selve planområdet. Nævnet henviste endvidere til, at påvirkning af søen som følge af terrænændringer og afledning af overfladevand kunne afvises, da det af lokalplanredegørelsen fremgik, at overfladevand skulle nedsive inden for planområdet, og overfladevand fra ekstreme regnvejrshændelser skulle afstrømme mod området syd for planområdet. På den baggrund kunne Planklagenævnet ikke give medhold i klagen.

Kommentar: Afgørelsen drejer sig om det besøgscenter, som Naturstyrelsen etablerer til Nationalpark Mols Bjerger ved Kalø Slotsruin, og illustrerer dermed på sin egen indirekte måde, at når der efter nationalparkloven udlægges nationalparker, tages der ikke nærmere stilling til områdets anvendelse. Dette begrundes, at der ikke kan kræves miljøvurdering efter miljøvurderingslovens § 12 af selve nationalparkudlægget, ligesom ministerens udpegning af lokaliteter for nationalparker ikke er omfattet af reglerne om konsekvensvurdering efter habitatdirektivets art. 6, stk. 3. Retsvirkningen af udpegning af en lokalitet som nationalpark begrænser sig således til, at der oprettes en nationalparkfond med et økonomisk tilskud, hvorved bemærkes, at den nationalparkplan, som kan vedtages af

MRF 2024.23

*nationalparkfonden, særskilt kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Derimod er retsstillingen helt anderledes, når miljøministeren opretter en naturnationalpark efter naturbeskyttelseslovens §§ 61 a-61 e, der netop fastsætter rammer for tilladelse til fremtidige projekter og derfor må anses for en plan omfattet af miljøvurderingsloven. Det må i forlængelse heraf anses for en fejl, at Miljø- og Fødevareklagenævnet i **MRF 2023.169 Mfk** og **MRF 2023.171 Mfk** lagde til grund, at udpegning af naturnationalparker skulle anses for et projekt og herefter stadfæstede en screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 21. Se uddybende Pagh: Tfm 2023, s. 357.*

Afgørelse i klagesag om Syddjurs Kommunes endelige vedtagelse af lokalplan nr. 448, besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerger ved Kalø Slotsruin, Rønde

Sag: 23/06871

Dato: 14. marts 2024

Syddjurs Kommune vedtog den 29. marts 2023 lokalplan nr. 448, besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerger ved Kalø Slotsruin, Rønde, endeligt.

En forening har klaget over planvedtagelsen.

I denne afgørelse har Planklagenævnet behandlet følgende spørgsmål:

- Om planlægningen er i overensstemmelse med planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 1.
- Om lokalplanens redegørelse er i overensstemmelse med planlovens § 16, stk. 4.
- Om planvedtagelsen er i strid med planhabitatbekendtgørelsens regler om planlægning i Natura 2000-områder.
- Om planvedtagelsen er i strid med planhabitatbekendtgørelsens regler om bilag IV-arter som følge af påvirkningen af stor vandsalamander.
- Om kommunen i forbindelse med planvedtagelsen har overholdt proportionalitetsprincippet.
- Om kommunen i forbindelse med planvedtagelsen har overholdt lighedsgrundsætningen.

Planklagenævnet har ikke behandlet de øvrige klagepunkter i sagen.

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagen. Det betyder, at lokalplanen for

Indhold

[1. Sagens oplysninger 4](#)

[1.1. Lokalplanen. 4](#)

[1.2. Klagen og bemærkningerne hertil 4](#)

[2. Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse. 4](#)

[2.1. Planklagenævnets behandling af sagen. 4](#)

[2.2. Planklagenævnets kompetence. 5](#)

[2.3. Kystnærhedszonen. 5](#)

[2.3.1. Klagen. 5](#)

[2.3.2. Lokalplanen. 5](#)

[2.3.3. Regler om kystnærhedszonen. 6](#)

[2.3.4. Generelt om begrundelse for planlægning i kystnærhedszonen. 7](#)

[2.3.5. Planklagenævnets vurdering vedrørende den planlægningsmæssige begrundelse. 8](#)

[2.3.6. Generelt om krav til redegørelsen. 9](#)

[2.3.7. Planklagenævnets vurdering af redegørelsen. 9](#)

[2.4. Påvirkning af Natura 2000-områder 10](#)

[2.4.1. Klagen. 10](#)

[2.4.2. Generelt om Natura 2000-områder i forbindelse med planvedtagelser 10](#)

[2.4.3. Kommunens undersøgelser og vurderinger 11](#)

[2.4.4. Planklagenævnets vurdering i forhold til Natura 2000-områder 12](#)

[2.5. Påvirkning af bilag IV-arter \(stor vandsalamander\) 12](#)

[2.5.1. Klagen. 12](#)

[2.5.2. Generelt om bilag IV-arter i forbindelse med planvedtagelser 13](#)

[2.5.3. Økologisk funktionalitet 13](#)

[2.5.4. Krav til tilvejebringelsen af oplysninger om bilag IV-arter 14](#)

[2.5.5. Lokalplanens redegørelse. 15](#)

[2.5.6. Planklagenævnets vurdering. 16](#)

[2.6. Proportionalitet 16](#)

[2.6.1. Klagen. 16](#)

[2.6.2. Generelt om proportionalitet i forbindelse med planvedtagelser 16](#)

[2.6.3. Planklagenævnets vurdering. 17](#)

[2.7. Lighedsgrundsætningen. 17](#)

[2.7.1. Klagen. 17](#)

[2.7.2. Generelt om lighedsbetragtninger i forbindelse med planvedtagelser 17](#)

[2.7.3. Planklagenævnets vurdering. 17](#)

[2.8. Forhold, som ikke behandles. 17](#)

[3. Afsluttende bemærkninger 18](#)

1 Sagens oplysninger

1.1 Lokalplanen

Sagen vedrører lokalplan nr. 448, besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerge ved Kalø Slotsruin, Rønde.^[1] Formålet med planen er at muliggøre etableringen af et besøgscenter for Nationalpark Mols Bjerge med tilhørende faciliteter, stier, parkering og opholdsområder.

Planområdet omfatter et areal på omkring 16.500 m² og ligger i landzone inden for kystnærhedszonen. Planområdet ligger ca. 60 m fra kysten, og det planlagte byggeri ligger ca. 95 m fra kysten (nævnets opmåling). Området ligger 1 km syd for Rønde og 1 km nord for Kalø Slotsruin.

Området anvendes i dag til kro, kiosk, overdækning til ophold samt offentlige toiletter. Inden for området ligger også en tidligere bolig, Strandhuset, som fungerer som administration for Nationalpark Mols Bjerges sekretariat. Dele af lokalplanområdet anvendes desuden til landbrugsmæssig drift.

En realisering af lokalplanen forudsætter, at den eksisterende slotskro, iskiosk, toiletbygning og parkeringsplads fjernes. Imidlertid bevares den bevaringsværdige bygning, Strandhuset.

Natura 2000

Hele planområdet ligger i Natura 2000-område, N230, Kaløskovene og Kaløvig, som omfatter habitatområde, H230, Kaløskovene og Kaløvig.

Udpegningsgrundlaget for habitatområde H230 omfatter bl.a. sumpvindelsnegl og stor vandsalamander samt en række naturtyper.

Kommunen har i forbindelse med planlægningen foretaget en Natura 2000-væsentlighedsvurdering. Kommunen har desuden udarbejdet en miljørapport.

1.2 Klagen og bemærkningerne hertil

Planklagenævnet har under sagens behandling modtaget de dokumenter vedrørende sagens indhold, der fremgår af Bilag 1 sidst i denne afgørelse.

Planklagenævnet modtog klagen fra kommunen den 8. juni 2023.

Klagen og de bemærkninger, der er modtaget i klagesagen, er alene kort gengivet i afgørelsen, men de er indgået i sagsbehandlingen i deres helhed.

2 Planklagenævnets bemærkninger og afgørelse

2.1 Planklagenævnets behandling af sagen

I sagens behandling har følgende medlemmer deltaget: Helle T Anker (formand), Lise Buchreitz, Henrik Høegh, Ulf Kjellerup, Thomas Klyver, Helle Lassen, Jonas V. K. Nielsen, Susanne Ogstrup, Henrik Stjernholm, Flemming Thornæs og Jan Woollhead.

2.2 Planklagenævnets kompetence

Planklagenævnet kan tage stilling til retlige spørgsmål i forbindelse med en kommunes afgørelse efter planloven, jf. lovens § 58, stk. 1, nr. 3.[\[2\]](#)

Retlige spørgsmål omfatter alle spørgsmål om lovligheden eller gyldigheden af truffne afgørelser, herunder fortolkning eller forståelse af lovbestemmelser samt overholdelse af almindelige forvaltningsretlige retsgrundsætninger.

2.3 Kystnærhedszonen

2.3.1 Klagen

Det fremgår af klagen, at den kystnære placering ikke er begrundet. Klageren anfører også, at det planlagte byggeri ikke er tilstrækkeligt visualiseret.

2.3.2 Lokalplanen

Følgende fremgår af lokalplanens redegørelse (s. 20ff.) under afsnittet "Kystnærhedszone":

Ifølge planlovens kapitel 2a skal kommunen tage særlige hensyn i kystnærhedszonen, som er en ca. 3 km bred zone langs landets kyster. Der skal være en særlig planlægningsmæssig begrundelse for at lokalisere ny bebyggelse og anlæg i kystnærhedszonen.

Ved bebyggelse og anlæg indenfor kystnærhedszonen skal der redegøres for den visuelle påvirkning af kystlandskabet, og der skal gives en begrundelse for bygningshøjder, som overstiger 8,5 m.

Byggefeltet, hvor fremtidig bebyggelse kan placeres, ligger umiddelbart ud til kysten ved Egens Vig og Slotsvigen ca. 95 m fra vandet.

Placeringen her er valgt for at åbne mulighed for at etablere et besøgs- og informationscenter i tilknytning til den væsentligste attraktion i Nationalpark Mols Bjerge, som er Kalø Slotsruin. Her kan man nå de mange besøgende med information og levendegørelse af historien om slottet, men også byde velkommen til Molsbjerge Nationalpark og informere om hele nationalparkens spændende historie, natur, landskab og geologi, samt hvordan man bedst oplever det. Disse muligheder kan man ikke opnå ved andre lokaliseringer af besøgscenteret, hvilket er grundlaget for den valgte placering.

Der er i forvejen bebyggelse i området, som beskrevet i afsnittet "eksisterende forhold". En del af den nuværende bebyggelse fjernes for at give plads til det nye besøgscenter. Med projektet vil den eksisterende parkeringsplads og bygningerne blive erstattet af en ny bygning og en parkeringsplads med en placering, udformning og beplantning, som gør anlægget mindre synligt i kystlandskabet.

Lokalplanen fastlægger bestemmelser, der sikrer, at nyt byggeri ikke overstiger kote 10 jf. DVR 90, svarende til en bygningshøjde på ca. 6 meter over det naturlige terræn. Det er lavere end Strandhusets højde på ca. 11 m, der fortsat vil være den mest synlige bygning i området. Med lokalplanens krav til omfang, udformning, farver og materialer sikres det, at det nye besøgscenter vil falde ind i det omgivende landskab, men samtidigt være synligt som et særligt og spændende bygningsværk, der indgår i områdets attraktion.

Lokalplanen stiller krav til placering, udformning og beplantning for en ny parkeringsplads bag besøgscenteret, der afløser den eksisterende parkering mellem Molsvej og diget ud til slotsruinen. Lokalplanen vil således sikre, at de mange besøgende til området kan parkere og serviceres på en måde, der samtidigt vil udgøre en forbedret oplevelse af kystlandskabet.

Se visualiseringerne i lokalplanens bilag A og landskabsredegørelsen i den ledsagende miljørapport.

Lokalplanens redegørelse (s. 8) indeholder en visualisering af besøgscentret set fra nært hold i retning mod kysten. Desuden indeholder den (s. 6) en skitse, som viser et tværsnit af centeret og en illustrationsplan, der viser, hvordan lokalplanområdet kan udnyttes i henhold til lokalplanen. Derudover indeholder redegørelsen (s. 7) to visualiseringer inde fra besøgscenteret.

Lokalplanens bilag A indeholder fem visualiseringer fra fem forskellige visualiseringspunkter.

Forslaget til lokalplanen indeholdt et enslydende afsnit omkring kystnærhedszonen og de samme visualiseringer.

Miljørapporten indeholder visualiseringer fra yderligere 6 visualiseringspunkter.

2.3.3 Regler om kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen omfatter kystområderne i ca. 3 km's afstand fra kysten i landzone og sommerhusområder. Kystnærhedszonen er ikke en forbudszone, men der stilles særlige krav til planlægningen i disse områder.

Hensigten med kystbestemmelserne er dels at friholde kystområderne for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed, dels at sikre, at nye arealer til byzone og anlæg i landzone placeres i størst mulig afstand fra kystlinjen og fortrinsvis bag eksisterende bebyggelse. Det gælder især for de åbne kyststrækninger. Kystbestemmelserne skal desuden medvirke til at sikre og udbygge befolkningens adgang til kysterne.

Reglerne om planlægning i kystnærhedszonen fremgår af planlovens § 5 a og § 5 b (generelt om planlægning i kystnærhedszonen), § 11 a, stk. 1, nr. 21, og § 11 e, stk. 1, nr. 11, og stk. 2 (krav til kommuneplanen), § 16, stk. 4 (krav til lokalplaner) og § 29, stk. 2 (indsigelse fra ministeren).

2.3.4 Generelt om begrundelse for planlægning i kystnærhedszonen

Kystnærhedszonen uden for udviklingsområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed, jf. planlovens § 5 a, stk. 1. Der må i kystnærhedszonen kun inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering, jf. § 5 b, stk. 1, nr. 1.

Som eksempler på planlægningsmæssige begrundelser nævnes i lovbemærkningerne^[3] boligens lokalisering i forhold til infrastruktur og servicefunktioner, allerede foretagne investeringer i infrastruktur, og tilfælde

hvor byvækst ind i landet vil komme i konflikt med klare natur- og landskabsinteresser.

Det fremgår desuden, at en funktionel begrundelse f.eks. kan være, at anlæg har behov for kystnær placering af hensyn til søværts transport, udøvelse af fiskerierhvervet, kølevand, vindforhold og lign.

Endelig fremgår det af lovforarbejderne, at privatøkonomiske interesser, grundejerforhold eller behov for en gunstig beliggenhed ikke i sig selv kan anses for planlægningsmæssige eller funktionelle begrundelser.

Kravene til den særlige planlægningsmæssige eller funktionelle begrundelse skærpes, jo tættere det konkrete område ligger på kysten. Begrundelsen for kystnær lokalisering skal desuden afvejes mod kystnærhedszonens natur- og landskabsinteresser.

Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne, at § 5 b pålægger de planlæggende myndigheder at godtgøre behovet for kystnær beliggenhed, herunder i fornødent omfang at belyse mulighederne for placering uden for kystnærhedszonen.

2.3.5 Planklagenævnets vurdering vedrørende den planlægningsmæssige begrundelse

Et flertal på 6 medlemmer (Helle T. Anker, Lise Buchreitz, Henrik Høegh, Helle Lassen, Jonas V. K. Nielsen og Henrik Stjernholm) finder, at kommunen i den konkrete lokalplan har godtgjort, at der er den fornødne særlige planlægningsmæssige begrundelse for den kystnære lokalisering af besøgscenteret med tilhørende anlæg, herunder parkeringsarealet, jf. planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 1.

Flertallet lægger navnlig vægt på kommunens oplysninger om, at besøgscenteret har til formål at formidle information om Nationalpark Mols Bjerger og Kalø Slotsruin, hvorfor centerets naturlige placering er nær indkørslen ved nationalparken ved Kalø Slotsruin, hvilket nødvendiggør en kystnær lokalisering. I denne forbindelse lægger flertallet vægt på, at Kalø Slotsruin er en af nationalparkens store attraktioner. Flertallet lægger desuden vægt på, at både lokalplanområdet og det planlagte byggeri er af beskeden størrelse og omfang, samt at byggeriet opføres i tilknytning til eksisterende bebyggelse. Hertil

kommer, at en række mindre og uensartede bygninger skal nedrives som led i realiseringen af planerne.

Herudover lægger flertallet vægt på kommunens oplysninger om, at der i lokalplanen er fastlagt krav til placering, udformning og beplantning af den nye parkeringsplads, som afløser en eksisterende parkeringsplads, med henblik på at gøre anlægget mindre synligt i kystlandskabet, hvorefter lokalplanen vil sikre, at de mange besøgende til området kan parkere og serviceres på en måde, der samtidig vil udgøre en forbedret oplevelse af kystlandskabet.

Parkeringspladserne skal bl.a. indpasses i terrænet, jf. lokalplanens § 5.18, og der skal plantes træer og/eller buske mellem parkeringspladserne, jf. lokalplanens § 5.16.

Et mindretal på 5 medlemmer (Ulf Kjellerup, Thomas Klyver, Susanne Ogstrup, Flemming Thornæs og Jan Woollhead) finder, at kommunen ikke har godtgjort, at der er den fornødne særlige planlægningsmæssige eller funktionelle begrundelse for kystnær lokalisering af besøgscenteret med tilhørende anlæg, herunder parkeringsanlægget, jf. planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 1.

Mindretallet lægger navnlig vægt på, at lokalplanområdet ligger kun ca. 60 m fra kysten, samt at besøgscenteret placeres i en afstand af under 100 m fra kysten og vil være synligt fra kysten.

Mindretallet finder, at kommunen ikke i tilstrækkelig grad har belyst mindre indgribende alternative placeringer både inden for og uden for kystnærhedszonen. Kommunen har som begrundelse for den kystnære lokalisering anført, at placeringen er valgt for at åbne mulighed for at etablere et besøgs- og informationscenter ved indkørslen til nationalparken i tilknytning til Kalø Slotsruin, og at man ikke med andre lokaliseringer af besøgscenteret kan opnå samme muligheder for at nå de mange besøgende. Mindretallet finder, at dette hensyn ikke i sig selv kan begrunde en kystnær lokalisering.

Der træffes afgørelse i overensstemmelse med flertallets stemmeafgivning.

2.3.6 Generelt om krav til redegørelsen

I redegørelsen til lokalplanforslag for bebyggelse og anlæg i kystnærhedszonen skal der oplyses om den visuelle påvirkning af omgivelserne, og der skal ved

bygningshøjder over 8,5 m anføres en begrundelse for den større højde, jf. planlovens § 16, stk. 4.

Det fremgår lovbemærkningerne[4], at når der i henhold til bestemmelserne i § 16 skal redegøres for den visuelle påvirkning af omgivelserne, skal lokalplanforslagets redegørelse oplyse om projektets visuelle påvirkning af kystlandskabet, så det er muligt at vurdere forslaget i forhold til det overordnede formål, som er at sikre kystområdernes landskabelige karakter. Oplysning om den visuelle påvirkning af omgivelserne bør normalt ske ved en visuel gengivelse af kystområdet med det påtænkte byggeri/anlæg.

Formen og karakteren af oplysningerne afhænger af lokaliseringen af lokalplanområdet, områdets karakter og tilknytning til kystlandskabet og hvilket anlæg, der er tale om. Det medfører som hovedregel større krav til oplysningerne om påvirkningen af omgivelserne, jo tættere lokalplanområdets tilknytning til vandet eller havneområdet er.

Kravet om oplysning om den visuelle påvirkning af omgivelserne vil dog i en række tilfælde være opfyldt ved, at det i lokalplanforslagets redegørelsesdel dokumenteres, at bebyggelsen/anlægget ikke har visuel påvirkning af kystlandskabet. [5]

2.3.7 Planklagenævnets vurdering af redegørelsen

I den aktuelle sag ligger den planlagte bebyggelse ca. 95 m fra kysten. Nævnet finder, at visualiseringskravet må veje særligt tungt i en sag som den foreliggende, hvor den planlagte bebyggelse ligger næsten helt ud til kysten. Dette bør efter nævnets opfattelse indebære, at en visualisering skal vise den planlagte bebyggelse set fra flere perspektiver.

Et flertal på 8 medlemmer (Helle T. Anker, Lise Buchreitz, Henrik Høegh, Ulf Kjellerup, Thomas Klyver, Helle Lassen, Jonas V. K. Nielsen og Henrik Stjernholm) finder, at kommunen i redegørelsen til lokalplanforslaget har redegjort tilstrækkeligt for den visuelle påvirkning af omgivelserne, jf. planlovens § 16, stk. 4.

Flertallet lægger vægt på, at der i lokalplanforslagets bilag A er fem visualiseringer af det planlagte byggeri, som viser besøgscenteret og parkeringspladsen fra forskellige vinkler, herunder fra kysten og fra det

omkringliggende kystlandskab i øvrigt. Visualiseringerne er således efter flertallets opfattelse tilstrækkelige til at danne grundlag for en debat om kystlandskabets anvendelse, da visualiseringerne gør det muligt at danne sig et indtryk af det planlagtes påvirkning af kysten og kystlandskabet

Et mindretal på 3 medlemmer (Susanne Ogstrup, Flemming Thornæs og Jan Woollhead) finder, at kommunen i redegørelsen til lokalplanforslaget ikke har redegjort tilstrækkeligt for den visuelle påvirkning af omgivelserne, jf. planlovens § 16, stk. 4.

Mindretallet lægger herved vægt på, visualiseringskravet må veje særligt tungt i en sag som den foreliggende, hvor den planlagte bebyggelse ligger næsten helt ud til kysten. Uanset at lokalplanforslagets bilag A indeholder visualiseringer fra flere perspektiver, er visualiseringerne fra en sådan afstand, at det er vanskeligt at skelne de enkelte elementer fra hinanden.

Mindretallet finder på den baggrund, at lokalplanforslagets visualiseringer af det planlagte ikke har en sådan karakter, at det på baggrund af disse har været muligt for offentligheden at danne sig et retvisende indtryk af, hvorledes den planlagte bebyggelse vil påvirke kysten og det omgivende kystlandskab.

Der træffes afgørelse i overensstemmelse med flertallets stemmeafgivning.

2.4 Påvirkning af Natura 2000-områder

2.4.1 Klagen

Det fremgår af klagen, at planområdet ligger på et areal, der er udpeget som et Natura 2000-område, og at lokalplanen medfører væsentlige indgreb i Natura 2000-området.

2.4.2 Generelt om Natura 2000-områder i forbindelse med planvedtagelser

Væsentligheds- og konsekvensvurderinger

I fuglebeskyttelsesdirektivet^[6] og habitatdirektivet^[7] er der fastsat regler om oprettelse af internationale beskyttelsesområder. Der er på den baggrund oprettet Natura 2000-områder, som omfatter habitatområder efter

habitatdirektivet og/eller fuglebeskyttelsesområder efter fuglebeskyttelsesdirektivet. Nogle af Natura 2000-områderne omfatter desuden Ramsar-områder efter Ramsar-konventionen. Habitatområderne omfatter bestemte naturtyper og/eller dyre- eller plantearter, og fuglebeskyttelsesområderne omfatter bestemte fuglearter. De naturtyper eller arter, der er beskyttede i det konkrete habitat- eller fuglebeskyttelsesområde, kaldes udpegningsgrundlaget for området.

Det fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at:

Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden.

Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret i flere regelsæt, bl.a. planhabitatbekendtgørelsen.[\[8\]](#)

I redegørelsen til planforslag efter planloven, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der indgå en vurdering af forslaget virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1.[\[9\]](#)

Viser vurderingen, at det ikke kan udelukkes, at projektet kan skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan planen ikke vedtages, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Det forudsættes således i bestemmelserne, at der først skal foretages en vurdering af, om planen kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (væsentlighedsvurdering). Hvis det ikke kan udelukkes, at planen kan medføre en væsentlig påvirkning, skal der foretages en vurdering af virkningen på området (konsekvensvurdering), og denne vurdering skal indgå i planens redegørelse.

2.4.3 Kommunens undersøgelser og vurderinger

Kommunen har udarbejdet en Natura 2000-væsentlighedsvurdering (herefter benævnt væsentlighedsvurderingen). Væsentlighedsvurderingen fremgår af lokalplanforslagets redegørelse (s. 18). Det fremgår, at hele lokalplanområdet ligger inden for afgrænsningen af Natura 2000-område N230, som omfatter habitatområde H230, Kaløskovene og Kaløvig, og at udpegningsgrundlaget bl.a. omfatter arterne sumpvindelsnegl og stor vandsalamander samt en række naturtyper.

I væsentlighedsvurderingen belyses det overordnet, at der inden for det lokalplanlagte område ikke er registreret arter eller naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Det vurderes, at en realisering af lokalplanen derfor ikke vil have betydning for de naturområder, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Det vurderes sammenfattende, at det kan afvises, at lokalplanforslaget vil kunne medføre skader på arter og naturtyper omfattet af udpegningsgrundlaget.

2.4.4 Planklagenævnets vurdering i forhold til Natura 2000-områder

Den konkrete sag vedrører en planvedtagelse for at muliggøre etableringen af et besøgscenter med tilhørende anlæg for Nationalpark Mols Bjerge ved Kalø Slotsruin, som ligger i Natura 2000-område N230, Kaløskovene og Kaløvig, som omfatter habitatområde H230, Kaløskovene og Kaløvig.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er bl.a. sumpvindelsnegl og stor vandsalamander.

Planklagenævnet finder, at kommunen har foretaget en tilstrækkelig vurdering af påvirkningen af det Natura 2000-område, som planområdet ligger i. Nævnet finder desuden ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens faglige vurdering af, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området..

Nævnet lægger herved vægt på, at kommunen har udarbejdet en væsentlighedsvurdering, som redegør for den potentielle påvirkning af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Desuden lægger nævnet vægt på, at der ikke inden for planområdet er registreringer af arter og naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Yderligere lægger nævnet vægt

på, at søen, som ligger omkring 100 m øst for planområdet, og som beskrives som yngleområde for stor vandsalamander, ligger på den modsatte side af Molsvej i forhold til planområdet, samt at der er kratbevoksning ved søen, der er velegnet som rasteområde for arten. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at planområdet ikke er et rasteområde af betydning for arten.

Planklagenævnet kan på den baggrund ikke give medhold i klagepunktet.

2.5 Påvirkning af bilag IV-arter (stor vandsalamander)

2.5.1 Klagen

Det fremgår af klagen, at stor vandsalamander har et yngle- og rasteområde mindre end 100 m fra planområdet, samt at arten er på bilag IV sammen med sumpvindelsnegl. Klageren anfører også, at afstand ikke i sig selv er afgørende, da det afhænger af de konkrete lokale forhold, herunder tilførsel af overfladevand samt påvirkning af grundvandet.

2.5.2 Generelt om bilag IV-arter i forbindelse med planvedtagelser

Der er i habitatdirektivet^[10] fastsat regler om beskyttelse af bestemte dyre- og plantearter (bilag IV-arter).

For dyrearter nævnt i habitatdirektivets bilag IV, litra a, er der forbud mod forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer, jf. artikel 12, stk. 1, litra b. Der er desuden forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder, jf. artikel 12, stk. 1, litra d. Beskyttelsen er generel og vedrører ikke kun særligt udpegede områder. Beskyttelsen omfatter desuden både forsætlig og uforsætlig beskadigelse og ødelæggelse.

Stor vandsalamander er oplyst i habitatdirektivets bilag IV.

Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret i flere regelsæt, bl.a. planhabitatbekendtgørelsen fra 2016.^[11]

Det følger af bekendtgørelsens § 7, stk. 2, at et planforslag ikke kan vedtages, hvis gennemførelse af planen kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a. Vurderingen heraf skal fremgå af redegørelsen til planforslaget, jf. § 7, stk. 3 i bekendtgørelsen.

2.5.3 Økologisk funktionalitet

Det fremgår af vejledningen til habitatbekendtgørelsen, at yngle- eller rasteområder kan bestå af flere lokaliteter, der tjener som levesteder for den samme bestand. En bredere økologisk forståelse af yngle- og rasteområder giver mulighed for en mere fleksibel tilgang i områder med især mere udbredte bilag IV-arter.

Forudsætningen er, at den økologiske funktionalitet af et yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter opretholdes på mindst samme niveau som hidtil.

Nogle arter er organiseret i delbestande, som står i forbindelse med hinanden gennem udvandring og indvandring, og som benytter et netværk af levesteder over tid og rum (eksempelvis padder og flagermus). Netværket kan ses som et samlet yngle- eller rasteområde for samlingen af delbestande, som står i forbindelse med hinanden. De enkelte lokaliteter har hver især betydning for bestanden. Nogle vil ofte have mere betydning end andre. En skade på et levested et sted i netværket kan muligvis afværges ved at fremme kvaliteten eller udstrækningen af levestederne andetsteds i netværket.

Det kan eksempelvis efter en konkret vurdering accepteres at nedlægge et vandhul, hvis der inden for bestandens netværk etableres en eller flere nye vandhuller eller andre naturtyper, som samlet set sikrer, at den økologiske funktionalitet af den lokale bestands yngle- eller rasteområde opretholdes på samme niveau som før nedlæggelsen af vandhullet (afværgeforanstaltninger). Det kan i mange tilfælde også være muligt at forbedre kvaliteten af et nuværende yngle- eller rasteområde, f.eks. ved at rense et "dårligt" vandhul op, fjerne

vegetation, der skygger for vandfladen, udlægge mere dødt ved, forbedre ledelinjer m.m. [\[12\]](#)

Generelt bør man først søge at tilpasse en plan, så man i videst muligt omfang undgår at skade den økologiske funktionalitet, før man tyr til at afværge skader gennem afværgeforanstaltninger. Det kan f.eks. dreje sig om, at man justerer et vejtracés forløb så meget som overhovedet muligt under hensyntagen til andre interesser, før man indbygger afværgeforanstaltninger.[\[13\]](#)

2.5.4 Krav til tilvejebringelsen af oplysninger om bilag IV-arter

Spørgsmålet om, i hvilket omfang der skal foretages en nærmere undersøgelse af, om et område er et naturligt udbredelsesområde for en beskyttet art efter habitatdirektivets bilag IV, er ikke reguleret. Spørgsmålet om, i hvilket omfang en myndighed generelt er forpligtet til at foretage konkrete undersøgelser af bilag IV-arters forekomst og omfanget af disse, er heller ikke reguleret.

En eventuel undersøgelsespligt og det potentielle omfang af denne, afhænger således af lovgivningen om bilag IV-arter og de ulovbestemte forvaltningsretlige principper, herunder officialprincippet (undersøgelsesprincippet), som kommunen skal påse overholdt. Kravene til forvaltningens sagsoplysning angår tilvejebringelsen af et fyldestgørende grundlag for afgørelsen. Kravene til oplysning af faktum kan ikke præciseres generelt og er i vid udstrækning af skønsmæssig karakter.

I sager om vurdering af bilag IV-arter kan der foretages en indledende vurdering (en slags "screening") af, om de konkrete aktiviteter, en plan giver mulighed for, vil kunne beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder. Dette kan ske ud fra en faglig viden om arternes overordnede fordeling, levevis og levesteder. I de situationer, hvor den indledende vurdering viser, at bilag IV-arter kan påvirkes, skal kommunen belyse sagen nærmere for at vurdere, om yngle- og rasteområder bliver beskadiget eller ødelagt eller forskellige livsstadier af bilag IV-planter bliver ødelagt.[\[14\]](#)

Det antages desuden, at jo mere udbredte arterne er, desto større er sandsynligheden for, at der skal tages højde for dem i forbindelse med bl.a. planer. Det drejer sig f.eks. om spidssnudet frø, stor vandsalamander, flere arter af flagermus og odder.[\[15\]](#)

Der kan ikke fastlægges entydige kriterier for omfanget og karakteren af de oplysninger, der er nødvendige. Det afhænger af den konkrete situation. Der kan bl.a. i tilfælde af ældre oplysninger være behov for at vurdere, om oplysningerne skal opdateres for at afgøre, om arten rent faktisk fortsat forekommer i de berørte områder. Der kan ikke fastsættes præcise kriterier for, hvornår oplysninger er for gamle, da arterne er meget forskellige, ligesom den naturlige udvikling (f.eks. tilgroning) af et område kan have betydning for, om en art er til stede.[\[16\]](#)

2.5.5 Lokalplanens redegørelse

Kommunen har i lokalplanens redegørelse (s. 18) bl.a. med henvisning til miljørapporten foretaget en vurdering af beskyttede arter. Det fremgår heraf, at det lokalplanlagte område ikke er egnet yngle- eller rasteområde for bilag IV-arter eller arter på udpegningsgrundlaget (stor vandsalamander og sumpvindelsnegl).

Det fremgår af redegørelsen (s. 18ff.), at stor vandsalamander yngler i rene, solbeskinnede vandhuller med sumpvegetation og raster uden for yngletiden i krat og skov, hvor der er skjulesteder under sten og dødt ved. Det fremgår endvidere, at stor vandsalamander yngler i en sø ca. 100 meter øst for lokalplanområdet og har velegnede rasteområder i krattet umiddelbart rundt om søen. Kommunen har derfor vurderet, at arten ikke i væsentligt omfang vil raste inden for lokalplanområdet, som dermed ikke er et rasteområde, der har betydning for arten.

Følgende fremgår desuden af lokalplanens redegørelse (s. 22-23):

Indenfor lokalplanens område forventes mulighed for nedsivning af regnvand og derfor indrettes alle parkeringsarealer med diffusionsåbne belægninger, således at regnvand ved normale regnhændelser nedsiver.

[...]

Ved ekstreme regnhændelser, som er de hændelser der forventes finder sted hver 50-100 år, skal det ved anlæg af området sikres, at regnvandet afstrømmer via ovennævnte grøfter og LAR-anlæg som har overløb mod strandengen beliggende syd for lokalplanens område.

I lokalplanen er der fastsat følgende bestemmelser:

10.1 Terrænregulering må kun ske på grundlag af en af Syddjurs Kommune godkendt terrænreguleringsplan.

10.2 Terrænregulering på mere end +/- 0,5 m. i forhold til eksisterende terræn eller områdets byggemodning må kun finde sted med byrådets særlige tilladelse.

2.5.6 Planklagenævnets vurdering

Klageren har anført, at stor vandsalamander har et yngle- og rasteområde inden for en afstand af 100 m fra planområdet, og at vurderingen afhænger af konkrete lokale forhold, jf. afsnit 2.3.1.

Planklagenævnet finder, at kommunen har foretaget en tilstrækkelig vurdering af bilag IV-arten stor vandsalamander. Nævnet finder desuden, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at lokalplanen ikke vil påvirke områdets økologiske funktionalitet for stor vandsalamander.

Nævnet lægger vægt på, at søen, der beskrives som yngleområde for arten, ligger ca. 100 m øst for planområdet, og at der ved søen er kratbevoksning, som er velegnet som rasteområde for arten. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at lokalplanområdet ikke er et rasteområde af betydning for arten. Desuden lægger nævnet vægt på, at der ikke inden for planområdet er registreringer af stor vandsalamander.

Det, som klageren har anført om tilførsel af overfladevand og mulige terrænreguleringer, kan ikke føre til et andet resultat. Nævnet lægger vægt på, at det fremgår af lokalplanens redegørelse, at overfladevand skal nedsive inden for planområdet, og overfladevand fra ekstreme regnhændelser skal afstrømme mod området syd for planområdet.

Planklagenævnet kan således ikke give medhold i klagepunktet.

2.6 Proportionalitet

2.6.1 Klagen

Det fremgår af klagen, at kommunen ikke har forholdt sig til det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvorefter der ikke må anvendes mere

indgribende foranstaltninger, hvis mindre indgribende foranstaltning er tilstrækkelige.

2.6.2 Generelt om proportionalitet i forbindelse med planvedtagelser

En kommune har et særdeles vidt skøn i forhold til, hvordan en lokalplan bør udformes for at varetage de planlægningsmæssige hensyn, som ligger bag lokalplanen, så længe dette sker inden for rammerne af planlovens § 15, som fastlægger, hvilke bestemmelser der kan fastsættes i en lokalplan. Disse valg vil som helt klart udgangspunkt ikke være i strid med proportionalitetsprincippet.

2.6.3 Planklagenævnets vurdering

Planklagenævnet finder, at kommunens endelige vedtagelse af lokalplanen ikke er i strid med det forvaltningsretlige princip om proportionalitet.

Nævnet lægger vægt på, at kommunen har meget vidtgående skønsmæssige beføjelser i forhold til indholdet af en plan, herunder i forhold til afvejningen af forskellige hensyn. Nævnet finder, at kommunen ikke har overskredet de retlige rammer for skønnet i den aktuelle sag.

Planklagenævnet kan derfor ikke give medhold i klagepunktet.

2.7 Lighedsgrundsætningen

2.7.1 Klagen

Det fremgår af klagen, at kommunen ikke har overholdt lighedsgrundsætningen, idet kommunen i 2007 afviste en ansøgning om at bygge et velkomstcenter i nationalparken ca. 12 km fra planområdet med den begrundelse, at der var tale om et § 3-område.

2.7.2 Generelt om lighedsbetragtninger i forbindelse med planvedtagelser

Kommunen kan frit beslutte, om den ønsker at tilvejebringe en lokalplan, jf. planlovens § 13, stk. 1, bortset fra de særlige situationer, som er omfattet af planlovens § 13, stk. 3. Kommunens skønsmæssige beslutning om at tilvejebringe en lokalplan kan som udgangspunkt ikke efterprøves af Planklagenævnet.

Kommunen er desuden ikke som følge af lighedsgrundsætningen afskåret fra at vedtage lokalplaner, som giver mulighed for f.eks. opførelse af bebyggelse eller en anvendelse, der ikke tidligere har været muligt i det pågældende område, eller som fortsat ikke er muligt i andre områder i kommunen. Formålet med planlægning er netop ofte at udlægge områder i kommunen til forskellige anvendelser, uanset om områderne eventuelt ligner hinanden.

2.7.3 Planklagenævnets vurdering

Da lighedsgrundsætningen ikke er til hinder for, at en kommune lokalplanlægger for forskellige anvendelser af områder, som eventuelt ligner hinanden, kan Planklagenævnet ikke give medhold i klagepunktet.

2.8 Forhold, som ikke behandles

Landskabsfredning

Det fremgår af klagen, at lokalplanen muliggør et byggeri i et særligt bevaringsværdigt landskab og hermed tilfører et kunstigt landskabselement i strid med en landskabsfredning.

Dette er ikke et retligt spørgsmål efter planloven, men er reguleret af naturbeskyttelsesloven, og Planklagenævnet har ikke kompetence til at tage stilling til forhold efter denne lov. Nævnet kan derfor ikke tage stilling til klagepunktet.

Planklagenævnet bemærker i øvrigt, at der ikke efter planloven er noget til hinder for, at en kommune vedtager en lokalplan, selvom den endelige realisering af planen afhænger af en tilladelse eller en dispensation fra anden lovgivning som f.eks. naturbeskyttelsesloven.

Lokalplanens indhold

Det fremgår af klagen, at de planlagte servicebygninger kan placeres spredt rundt uden for det planlagte byggefelt uden nærmere angivelse af placeringen.

Klageren gør endvidere gældende, at lokalplanen ikke indeholder specifikke klimahensyn ud over lysforurening og håndtering af overfladevand på trods af, at det er almindeligt kendt, at klimaforandringerne bør tages alvorligt.

Det fremgår endvidere af klagen, at grundlaget for lokalplanen ikke længere eksisterer, da det planlagte byggeri omtales som et besøgscenter og ikke et velkomstcenter, og fordi det allerede eksisterende plangrundlag giver mulighed for et besøgscenter, samt at der findes flere besøgscentre.

Uenighed i planers indhold eller hensigtsmæssighed er ikke et retligt spørgsmål, som Planklagenævnet kan tage stilling til. De konkrete klagepunkter vedrører lokalplanens indhold i forhold til klagerens interesser og ønsker til planlægningen, og Planklagenævnet har derfor ikke kompetence til at behandle klagepunkterne.

3 Afsluttende bemærkninger

Planklagenævnet kan ikke give medhold i klagen over lokalplan nr. 448, besøgscenter for Mols Bjerger ved Kalø Slotsruin, Rønde.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 3 a i lov om Planklagenævnet.

Planklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 3, stk. 3, i lov om Planklagenævnet.[\[17\]](#) Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. § 3, stk. 4, i lov om Planklagenævnet.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke. Klagegebyrer tilbagebetales kun, hvis nævnet har afvist at behandle sagen, hvis klagen tilbagekaldes, eller hvis nævnet giver klageren medhold eller i øvrigt ændrer den afgørelse, der er klaget over. Det er ikke tilfældet i denne sag. Planklagenævnets afgørelse vedrørende klagegebyret kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Der henvises til § 3 i gebyrbekendtgørelsen for Planklagenævnet.[\[18\]](#)

---

[1] Planerne kan søges frem på plandata.dk: <http://kort.plandata.dk/searchlist/#/>.

[2] Bekendtgørelse af lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 223 af 1. marts 2024 .

[3] Lovforslag nr. 191/1994, de specielle bemærkninger til § 5 b.

[4] Forslag til lov nr. 439/1994, de specielle bemærkninger til § 16, stk. 3-5.

[5] Forslag til lov nr. 439/1994, de specielle bemærkninger til § 16, stk. 3-5.

[6] Oprindeligt Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle. Det oprindelige direktiv og senere ændringer er nu kodificeret i Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle.

[7] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[8] Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[9] Dette gælder dog ikke planforslag, som er direkte forbundet med eller nødvendige for et Natura 2000-områdets forvaltning.

[10] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[11] Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[12] Habitatvejledningen, december 2020, afsnit 9.7.1.4.

[13] Habitatvejledningen, afsnit 9.7.1.5.

[14] Habitatvejledningen, afsnit 9.6.3.

[15] Habitatvejledningen, afsnit 9.7.1.

[16] Habitatvejledningen, afsnit 9.6.5.

[17] Lov nr. 1658 af 20. december 2016 om Planklagenævnet med senere ændringer.

[18] Bekendtgørelse nr. 108 af 28. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Planklagenævnet.

Lovområder:

Planloven, retlig (efter 1. februar 2017)

